

аўтарам ў супастаўленні з творамі пісьменнікаў-сучаснікаў, папярэднікаў і наступнікаў, які дасць магчымасць рэальна акрэсліць адметнасці стылю кожнага творцы, вызначыць вытокі яго індывідуальнасці, зразумець яго асабісты ўклад у развіццё мовы мастацкай літаратуры;

разгляд стылістычных асаблівасцей розных жанравых форм як пэўных устойлівых стылёвых мадэляў на працягу ўсяго часу іх існавання, змен у іх складзе і г. д.

Такім чынам, гістарычная стылістыка павінна разглядацца як асобная частка гістарычнага мовазнаўства, якая мае акрэслены прадмет даследавання і канкрэтныя задачы. Зразумела, што такі падыход да аналізу старажытных твораў мастацкай літаратуры адкрые новыя магчымасці не толькі для гісторыкаў мовы, але і для прадстаўнікоў апісальнай стылістыкі, якія даследуюць стылёвыя адметнасці твораў сучасных беларускіх празаікаў і паэтаў.

МЕТАДАЛОГІЯ НАРАДЖЭННЯ ВОБРАЗАЎ У ТВОРЧАСЦІ УЛАДЗІМІРА КАРАТКЕВІЧА

В. В. Кляўзе

Навуковы кіраўнік – *Г. А. Смалянка*

Беларускі дзяржаўны аграрны тэхнічны ўніверсітэт

Асноўнай лініяй усей працы стала меркаванне, што велічыня і значэнне У.Караткевіча не даюць права характарызаваць яго творы толькі з пункту гледжання іх мастацкасці, лаканічнасці або насычанасці. Дадзены факт не выклікае ніякага сумлення.

У працы разглядаўся перыяд, які папярэднічаў напісанню таго ці іншага твора, а менавіта сукупнасць фактараў, якія склаліся вакол і уплывалі на Уладзіміра Караткевіча. Адным словам, чаму аўтар пісаў на тую ці іншую тэму. Асноўная частка працы падзелена на чатыры раздзелы, у кожным з якіх даецца падрабязны аналіз той ці іншай тэматыкі ў творах Караткевіча з аднаго боку, і прыводзіцца адмысловы від метадалогіі нараджэння гэтых вобразаў.

У працы разглядаецца гістарычная, грамадзянская, містычна-замагільная і язычніцкая тэматыка твораў Караткевіча. Асабліва значнае месца адводзіцца дзвюм апошнім, у сувязі са слабай распрацаванасцю іх у іншай крытыцы. Справа ў тым, што, вывучаючы творчасць Караткевіча, мы наткнуліся на вершы вельмі дзіўнай тэматыкі. Самае цікавае, што іх у аўтара вялікае мноства. Гаворка ідзе аб нетрадыцыйнай для класічных беларускіх паэтаў вобразнасці (смерць, Страшны суд, канец света і іншае).

Продкі беларусаў мелі розныя рэлігіі: каталіцызм, пратэстанізм, праваслаўе. Аднак з самага пачатку ўсе яны былі язычнікамі. Таму, як бы язычніцтва не выбівалася з думак у розныя эпохі, трошкі яно засталася. Цікава, а як разумелі язычнікі свет? Свет апісваўся сістэмай асноўных утрыманых дваічных супрацьпастаўленняў (бінарных апазіцый), азначаўшых прасторавыя, часавыя, сацыяльныя яго характарыстыкі.

Дуалістычны прынцып супрацьпастаўлення спрыяльнага-неспрыяльнага для калектыву рэалізоўваўся часам у міфалагічных персанажах, падзеленых станоўчымі ці адмоўнымі функцыямі. Такія, як шчасце (доля) – няшчасце (нялоды), поўнач – поўдзень, цот – няцот, чорнае – белае, жыцце – смерць. Бачыце, усе грунтуецца яшчэ на дахрысціянскім узроўні. Гэта язычніцкая сістэма прайшла скрозь стагоддзі і праявілася ў творчасці Караткевіча.

Паэт заўсёды гнаўся за чымсьці неардынарным, яскравым, неадзначаным. У жыцці чалавека есць дзве асноўныя падзеі: нараджэнне і смерць. Караткевіч, напэўна, лічыў нараджэнне пройдзеным этапам, таму пісаў пра смерць. Гэта моцны вобраз, таму што перад тварам смерці чалавек заўсёды становіцца максімальна шчырым. Увагі заслугоўваюць спробы параўняць творчыя метады Уладзіміра Караткевіча і знакамітых мастакоў Пітэра Брэйгеля, Героніма Босха, Франсіска Гойі, Сальвадора Далі. Таксама робіцца аналіз чыста язычніцкай вобразнасці ў творах Караткевіча. З'яўленне падобнай тэматыкі грунтуецца таксама яшчэ на дахрысціянскім узроўні, а менавіта ў кульце балтаў і славян.

Безумоўна, Караткевіч сам не адчуваў сябе залежным ад нейкіх гістарычных і псіхалагічных абставін. Але ў думках фарміравалася ўсведамленне таго, што, менавіта, ён, Караткевіч, дзіця гісторыі, у ім ўтрымліваецца памяць продкаў.